

Beskrivelse

over

Norske Insecter,

femte Stykke.

af

Hans Ström.

Dette sidste Stykke, tilligemed de foregaaende trykte i Kiøbenhavnsske og Norske Videnskabers Selskabs Skrifter, udgior et Antal af 470 Insecter, alle Søndmørske eller i det mindste Nordenfjeldske, hvortil kommer en anseelig Deel i Søndmørs Beskrivelse, som i dette Tal ikke ere indbegrebne. Det ene med det andet kan da ansees for en tilstrækkelig Prøve, der tillige vil tiene til gode Materialier for den, som engang maatte faae i Sinde, at udgive en Faunam Norvegicam, bedre end den, vi have. Vilde nogen sige, at de fleste, som forhen bekiendte, kunde med det blotte trivielle Navn hos Linne' været anførte, da er jeg just ikke deri enig med ham, saasom jeg ikke kunde formode, at enhver vilde troe mig paa mine blotte Ord, og man desuden ofte træffer en og anden Afvigelse eller Forandring, som fortienner at anmærkes. Dette gjorde efter mine Tanker et Slags Beskrivelse formøden; dog har jeg

derudi

derudi besittet mig paa mueligste Korthed, og ifkun anført det betydeligste. Hvor jeg mener, at have fundet noget Nyt, har jeg sat et † hos, dog uden at nægte, at mange af disse kunne allerede findes benævnedes især i Hr. Prof. Fabricii Entomologie, som den fuldstændigste Samling og Fortegnelse, vi for nærværende Tid have. Saaledes har jeg selv mærket, at min *Phalæna Tortrix* 3de Stykke No. 7, er *Phalæna geometra falcataria* Linnei, og min *Ph. Noctua præcox* 4de Stykke No. 100, er *Ph. N. tristis* Fabricii, og tvivler ikke paa, at jo de, som besidde en fuldstændigere Samling og mere udvidet Kundskab, ville finde mange flere tilforn bekiendte og navngivne; thi jeg maae bekiende, at jeg ikke førend nu har begyndt, at tillægge mig en ordentlig og i behørig Casser forvaret Samling, uden hvilken man let kan tage Feil i Arternes Adskillelse, helst naar de enten selv ere varierende, eller af Skribentere ufuldstændig beskrevne.

I mine Feiltagelser vil dette uden Tvivl tiene til min Undskyldning, at jeg aldrig har gjort denne Videnskab til min Hoved=Sag, ikke heller altid havt Tid nok, at løbe Systematicorum vidtløstige Fortegnelser nøie igiennem. For Resten har jeg, i dette som forrige Stykker, fulgt Linnei Syst. Naturæ edit. X. reformat. som jeg har gjort mig best bekiendt. Insecternes Forvandling har jeg tilføiet, hvor den har været mig bekiendt, og i Figurerne har jeg især seet paa saadanne, som ikke tilforn ere aftegnede.

Chrysomela.

1. *Chrysomela testacea*, oculis, capite postice, linea thoracis longitudinali abdomineqve atris. † Om trent dobbelt saa stor som en Luus, og deri adskilt fra *Chrysomelæ*, at Hals=Skjoldet foran ikke er indgravet, Vinge=Dækkerne ikke strimede og punkterede, og det første ikke kantet, men vel de sidste; Ledene i Følehornene ere foran tverre. Den synes altsaa heller at kunne henregnes til *Anaspis Mulleri* og *Lagria Fabricii*. Hunnen er som tiest deri adskilt fra Hannen, at denne har mere rødbrune Sideskanter paa Vinge=Dækkerne, hvorimod de deri ligne hinanden, at Vinge=Dæk-

Dækkerne ere i Midten mørke, men paa Siderne eller i Kanterne brune. Resten sees af Definitionen.

Den fortærede Elle-Træernes Blade 1776. helst ved Elver og Bænde, den parrede sig i Julio, og satte Æg i Samling. Larven, som fremkom deraf, var først gul og sortprykket med smaa Haar paa Prikkerne eller Knopperne, samt udstaaende Spidser for hvert Leed paa Siderne. I Augusti og September krøbe de i Jorden. Saavel Fluen som Larven ffader Elle-Bladene, ved at sætte sig paa deres undre Side, og fortære deres undre Epidermis, hvorudover de blive brunplettede og salmede. Æggene ere ovale, ansigtfarvede og tæt sammensiddende, med en vedhængende sort Traad, som ligner de Excrementa, der hange ved Bag-Enden, saavel af Fluen som Larven.

2. *Chrysomela caprea*, af samme Størrelse, ellers aflang med bløde, bølgede og giennemsigtige Vinge-Dækker. Hovedet, Bugen og Følehornene ere sorte, Hals-Skioldet og Vinge-Dækkerne brunagtig graae, og punkterede med meget fine Punkter, dog det første mere brunt og i Midten mørkt; Fødderne brune. Paa Elle-Træe.

Cerambyx.

3. *Cerambyx Carcharias*, ligner *C. inquisitor*, skient meget større. Den fornemste Forsskiel bestaaer i dennes cylindriske Overliv eller Hals-Skiold uden udstaaende Spidser paa Siderne. Farven er heel graa, dog Vinge-Dækkerne gulagtige og besatte med mange graae og glatte Knoppe eller Punkter, Lænderne sorte og Følehornenes Leed sorte i det øverste. Fundet flyvende i October.

Cicada.

4. *Cicada spumaria*, et lidet ovalt og hoppende Insect, med et kort, bredt og stumpet Hoved, forsynet med et langt og med Bugen parallel liggende Sne-Nør. Følehornene ere korte, og som fine Haar, Hals-Skioldet kort, med en stumpet Spidse og lidet Skiold bag til, Vinge-Dækkerne ovale, Farven lys eller mørkere-brun, overalt med nogle lyse Pletter paa Vinge-Dækkerne. Den bagtil spidse Bom har ovenpaa en hvas og krum Spidse. De bageste Fødder lange og tiernede.

Saaledes seer den ud, naar den er kommen til sin Fuldkommenhed. Medens den derimod ligger indstuttet i det Skum paa Græsset, kaldet Lopper-Spye, er den mindre, af grøn Farve, og med ufuldkomne Vinger.

5. *Cicada leucophthalma*, af samme Størrelse og Skabning, og heel sortebrun, undtagen Vinene, som ere hvidagtige. Paa Hals-Skioldet sees og endeel hvidagtige Punkter nær ved Vinene.

6. *Cicada leucocephala*, den forrige liig, heel sort, undtagen Hovedet, Vinene og den forreste Deel af Hals-Skioldet, der ere hvide.

7. *Cicada lateralis*, heel sortebrun med hvide Side-Kanter paa Vinge-Dækkerne. Vinene og Munden ere hvide. En anden adskiller sig fra denne derudi, at Hals-Skioldets Sider tillige ere hvide. Maa skee en Varietet.

8. *Cicada (leucomela) nigra*, capite, thorace antice, elytrisque margine albis +. Adskilles fra de foregaaende derved, at Hovedet med den forreste Deel af Hals-Skioldet og Vinge-Dækkerne Side-Kanter tillige ere hvide. Paa Hovedets Sider sees og mange sorte og hvide Strimer vevetviis.

9. *Cicada interrupta*, er undertiden sort paa Hovedet og Hals-Skioldet, undertiden gul og fortruffet, Vinge-Dækkerne gule med 2 sorte Striber paa langs, af hvilke den yderste begynder bagfra, og endes noget mere end midt paa Vinge-Dækkerne; Men den anden forfra, og naaer ei ganske hen til Spidsen; Begge ere i Begyndelsen brede, men blive efterhaanden finere. Den gule Farve paa dette Insect er undertiden hvid. Vinge-Dækkerne og Kroppens øverste Side ere blaae.

10. *Cicada flavicollis*, har gult Hoved og Hals-Skiold, rød Snude eller Pande, rødagtig brune Vinger, som dog i det øverste ere gule; Kroppen undertiden rød, undertiden sort, og allene bagtil rød; Fødderne røde.

11. *Cicada flava*, er ganske liden og heel gul, Vinene allene ere sorte, og sees under Microscop siddende i en opheiet Grund. Under Stiersten sidder en mørk og opad bøiet Preen. Den sees stedse paa Elle-Træerne, og hopper stærkt.

12. *Cicada Populi*, er lidt større og tykkere. Hovedet grønt eller guulagtigt, ligesom Fødderne og det meste af Bommen, som dog oventil er sort. I Panden sidde 2 sorte Punkter foruden Vinene. Bag-Skioldet

(apex) er grønagtigt, Vinge-Dækkerne brune og halv guldfarvede, med to lyse Pletter, hvor de støde sammen. Paa Afse-Træe.

Cimex.

13. *Cimex juniperinus*, i sit Slag meget stor og bred, af Farve heel grøn med gule Side-Kanter, Bag-Skioldet meget stort med gul Spidse, Kroppen eller Bommen oventil sort. Hovedets Snude er indskaaen med en Midse paa langs, hvorfra Sue-Røret fremkommer. Følehornene have 5 Leed.

14. *Cimex prasinus*, den forrige liig i Skabning og Størrelse. Bag-Skioldet er langt med hvid Spidse, og Følehornenes 4 Leed have hvide Ringe. Farven er neden under brun, men oventil en Blanding af rødt og grønt, hvori det røde har Overhaand. Paa undre Side ere Vinge-Dækkerne heel

Fig. 1. røde. See Fig. 1.

15. *Cimex equestris*, langagtig og smal med 4 Leed i Følehornene, hvori det forreste Leed er tykkest, Hovedet sort, i Midten rødt, Hals-Skioldet i Midten mærket med en rød Tvær-Streg, men for og bag sort, Vinge-Dækkerne røde, med en sort Plet paa hver, som næsten overskræver dem paa tvært; Bommen rød, med 5 sorte Punkter paa Siderne og 3 i Midten. Skil-

Fig. 2. tet, Fødderne og Følehornene sorte. See Fig. 2.

16. *Cimex Campestris*, er liden, heel grøn, dog paa Hovedet og Hals-Skioldet noget mørk. Vinge-Dækkerne have til Slutning en langagtig brun Plet, hvorefter følger den usfarvede Spidse. Dinene ere sorte, de fireleddede Følehorn mørke, Bommen grøn, men oventil sort Fødderne grønne. Sees overalt paa Engene.

17. *Cimex saltatorius*, den forrige liig, men lidt mindre, heel sort, dog i Enden af Vinge-Dækkerne brunagtig og fortstribet med opheiede Stri-ber, samt endeel sorte og hvide Pletter i ytre Kant. Den opholder sig ved Hav-Stranden og Elve-Bredde, og hopper som en Cicada.

18. *Cimex dolabratus*. Hovedet er mørkt, og har ved hvert Øie en sort Streg; Hals-Skioldet sort og hvidkantet, desuden mærket i Midten med en hvidagtig Streg paa langs, der strækker sig ned over Skiltet; Vinge-Dækkerne rødagtig mørke med hvide Side-Kanter; Bommen grønagtig, og Fødderne saavelsom Følehornene mørke.

19. *Cimex Abietis*. Hovedet og Kroppen er sort, Hals-Skioldet foran sort, bagtil rødt, Skiltet sort, Vinge-Dækkerne først blegrode, saa i Midten rødbrune og i Enden mørkede med mørke og lyse Strimer vorelvit, samt en hvid eller sølvfarvet Kant-Punkt, der er meget kiendelig. Følehornene have 4 Leed, alle lige tykke. Alle Fødderne ere rødbrune, Laarene paa de to forreste langt tykkere end paa de andre, og til Slutning forshnede med en Tand eller Tiørne. Den findes i Jorden eller huller i Løv-Giæder.

20. *Cimex oblongus viridis*, *elytris rufo-fuscis*, *marginè laterali viridibus* +. Ligner meest *campestris*, er stor, aflang, og temmelig spids bagtil, ellers heel grøn, undtagen paa Vinge-Dækkerne, som, naar den yttre Kant undtages, ere mørkede; det grønne Hals-Skiold er ligeledes rødagtigt bagtil, og det grønne Skilt har en hvidagtig Spidse. Følehornene have 4 Leed. Den sees her paa Elle-Træe, og om jeg erindrer ret, kaldte Hr. Prof. Fabricius den *C. Circumflexus*.

21. *Cimex mutabilis*. Et Par Linier lang, ellers aflang og smal, sort paa Hovedet, Hals-Skioldet og Bommen, lysebrun paa Vinge-Dækkerne, dog sort eller mørk paa den skindagtige Deel. Følehornene og Fødderne gule.

Phalæna.

22. *Ph. Bombyx Ziczac*, har sammentrykte Vinger, som ere afsegraae, dog oventil, hvor de stode sammen, noget brune; foran have de en lodden Op-høielse eller Tand, og henved yttre Kant en krum og sort Streg, inden til indfattet af en lys Strime. Overlivet eller Hals-Skioldet har ligeledes en sort Streg paa Siderne.

Larven er anseelig af sine 2 Pukler paa Ryggen, og sin opreiste Hale. Den er neden under sort med en sort Strime langs ad Bug-Fødderne. Men oventil violet med adskillige skraa og lyse Strimer, gaaende op til Ryggen. Paa Halsen har den en bred og mørk Strime, med en lys Indfatning paa Siderne, og paa Ryg-Puklerne, der foran ere sorte, en lys Strime paa hver Side. Den opholder sig paa Aspe-Træe. Hos disse og flere Larver har jeg mærket en vis Sygdom, som bestaaer deri, at endeel af dens Hud, helst den kageste, bliver haard som Pergament eller Horn, mens den anden halve Deel endnu er blød og slunken. Mægtes

Farven deraf doer, sees dog Indvoldene uskadede inden for den Pergamentlige Hud.

23. Ph. Bomb. Dromedaria, har samme Statur, men er mere merk, med lyse og gule Tvær-Strimer paa Vingerne, hvoraf 2 ere meest kiendelige, 2 lyse og korte Strimer sees og i Vingernes yttre Kant. For Resten har den ligesom hiin en lodden Ophøielse for paa Vingerne. Dens Føle-

Fig. 3. horn synes lidt lodne eller fryndsede. See Fig. 3.

Farven seer ud som den forrige, men har 4 Punkter i Steden for 2. Farven er gemeenlig soovelguul, med grønt, ligesom marmoreret, dog paa Hovedet, Halsen, Bugen og Fødderne, churlach-rød. Ryg-Puklerne have fortil samme Farve, med en hvid Linie paa hver af Siderne. Den indspinder sig, ligesom hiin, i Mosse til Vinteren. Det er ellers besynderligt ved dem begge, at de stedse holde Bag-Enden med de 2 Bagsfødder heit i Veiret, som sees Fig. 4. Den opholder sig paa Elle-Træ.

Fig. 4.

24. Ph. Noctua Quercus Fabricii Syst. Entomol. p. 594. er graa-agtig og temmelig smuk, med 3 bølgaagtige Tværstriber over Vingerne, af hvilke den middelste og bageste ere meest kiendelige, begge ere sorte, og vige meest fra hinanden i Vingernes yttre Kant. Følehornene ere uden Fryndser.

Fig. 5. See Fig. 5.

25. Ph. Noct. Citrigo, ikke stor, heel guul med et bredt og skraa Tværbaand, af en bleg rød Rosen-Farve og endeel Pletter af samme Farve, som tilforn maaskee kan have gjort endeel Tværbaand eller fasciæ, da jeg seer, at Linne' og Fabricius tillægger den 3 saadanne. Følehornene uden Fryndser.

26. Ph. Noctua Pyramidea har jeg ikke seet fuldstændig og med udvirkede Binger, da den døde for mig i Forvandlingen, dog mærkede jeg, at Farven paa Vingerne var brun og hvidstrimet. Desuagtet var den let at kiende af sin Larve, som jeg her vil beskrive.

Først i August 1772. fandt jeg 2 af dem paa et Elletræ af ulige Størrelse, som nok var Han og Hun. Den er stor, fortil smal, med lidet Hoved, men kan krympe sig stærkt tilfammen, og bliver da foran meget tyk. Bagtil har den en Pyramid-dannet Ophøielse. Den har en stærk Følelse, endog af de mindste Bevægelser, og slaaer da dygtig om sig med Fordelen. Farven er lysegrøn med en hvid Diagonal-Linie paa hver

Ring,

Ring, som paa 6te og 9de Ring strækker sig ned paa Bug-Fødderne. Siderne ere mere mørkgrønne og sortpunkterede; Aande-Hullerne hvide, med en sort Omfatning, og Stierren conisk med en hvid Stribe paa hver Side. Sidst i Augusti eller først i September danner den sig en Kogve i Mossen tæt ved Jorden. Dens Puppe er stor og rødbrun med adskillige Indhulinger paa Siderne, og en stumpet Tap bagtil i Enden.

27. Ph. Noct. Persicariæ. Dens Vinger ere brunagtig graae, og ligesom bestrøede med brunt Pulver, derhos i yttre Kant mærkede med et Dye eller mørk Strime, omgiven af en lys Ring. Følehornene ere kun lidet fryndede, og for paa Vingerne har den en lodden og sort Ophevelse, ligesom No. 22 og 23.

Larven, som jeg har fundet paa Aspe-Træe, er lyseblaa og glat, med en gul Strime paa Siderne, der gaaer rundt om Hovedet og den hele Krop, hvorimod Bugen og Fødderne ere grøsgønne, Hovedet er ganske plat. Hr. Fabricius i sit Syst. Entom. tillægger den Caudam Conicam, som denne ikke har, hvorimod jeg ligeledes paa Aspetræe har fundet en anden Larve med en saadan Hale, samt knuddret eller punkteret Kumpklaffe. Disse ere af Farve ulige, dels egebrune og gule paa Bugen, dels Porcelain-hvide eller lyseblaae paa Ryggen, men grøsgønne paa Siderne, med en gul Sidelinie. Disse bleve af Biøge-Hveps-Larver fordærvede, og kom ikke til Fuldkommenhed. Endskjønt jeg nu neppe kan troe, at jeg har confunderet disse med hine, vil jeg dog foreville dem begge i naturlig Skikkelse, den 1ste Fig. 7, den anden Fig. 8.

Fig. 7. 8.

Cynips.

28. Cynips Quercus folii, ikkun af Størrelse som en Løppe. Følehornene ere fortil tykket med et aflangt og tykt Grundleed, hvorpaa følge 4re lange og 7 korte Leed. Hovedet er brunagtigt og loddent, Overlivet tykt og stribet paa langs, med en tyk og lodden Spidse, Fødderne brune og lodne, Bommea aflang-rund, sort og glindsende, med en kort Braad; Vingerne mere end 2 gange saa lange som Kroppen, samt hvide, med 2 sorte Tvær-Sener.

Larven ligger i de Galle-Æbler eller runde Kugler, som Erter, der sidde paa undre Side af Ege-Bladene. I den varme Sommer 1776. faaes

saacs mange af dem; da bleve ogsaa Ege-Rødderne mere modne end sædvanligt, forstaae Nordenfeldts især paa Søndmer.

29. *Cynips Equiseti arvensis* †. Af samme Størrelse, med meget tyk og klumpet Bom. Følehornene, der med de 2 Grundleed have 13 Leed i alt, ere knap saa lange som Kroppen, Overlivet har en tyk Spidse eller Skilt. Bingerne ere igiennemdragne med mørke og tykke Sener, Braadenden er kort, haard, spids og opadbeiet, Farven sort, men paa Bommen rød- eller brun-sort og skinnende; Fødderne brune.

Dens Larve ligger i de saa kaldte Jord-Rødder, som er Roden af *Equisetum arvense* (Kierring-Rot), hvori den gjør sig mange Huller. I Slutningen af Mai, da jeg fandt den, laae Fluen allerede udklækket i disse Huller. Disse runde Rødder stikke ellers dybt i Jorden, men de, jeg fandt disse Insecter udi, sadde i tynd Muld og Mosse paa et Bierg, og skient Stængelen var borte, kunde jeg dog med temmelig Visshed slutte, at det var denne Urts Rod.

Tenthredo.

30. *Tenthredo femorata* er meget stor, samt ganske sort og skinnende, allene Følehornene ere gule, bestaaende af 4 Leed, af hvilke det første er omrent af Længde som de andre 3, og det forreste en afgang Klode. Føddernes nederste Deel er gul, Bingerne brune, og allerbagest skjede eller mørke.

Fig. 9. See Fig. 9.

31. *Tenthredo ustulata*, er ikke af de største, og uanseelig af sin mørke Farve. Følehornene ere hele, og tiltage lidet i Tykkelse fremad, ellers ganske korte og ikke halv saa lange som Kroppen. Bingerne have en brun Sene i yttre Kant, og en meget kiendelig Kant-Punkt. Den hele Krop er glat, og Overlivet eller Ryg-Skioldet kobberagtig glindsende.

Larven er heel grøn, med en lys Strime paa Ryggen og en anden ved hver af Siderne. Hovedet alene er guulagtigt og Dinene brune. Den opholder sig paa Vidieblade, og sidder omkring Bladenes Peripherie, ligesom *Tenthredo Salicis* No. 33. Til Vinteren spinder den en merlinagtig Væv om sig, tæt under Jord-Skorpen, og forvandles til Flue sidst i Mai.

32. *Tenthredo Salicis*. Fauna Svec. §. 1548. capreae Fabricii er pelsort paa Hovedet og Rygskjoldet, har og en stor sort Plet imellem Forsødderne paa Brystet; Bommen er gul, Fødderne ligeledes, de bageste allene tildeels sorte,vingerne guulagtige med en sort Kant-Punkt, og igjennemvævede med Sener. Følehornene have 7 Leed.

Larverne sidde paa Alpe-Blade i en besynderlig Orden, ligesom de med Glid vare satte i visse Rader og tæt ved hinanden, ere og deri adskilte fra andre mig bekendte af dette Slags, at deres hele Krop er lodden af lyse Haar, som sees Fig. 10. Hovedet er sort og glindsende, Kroppen er grønagtig; men paa forreste og 3die Leed bag fra, brandgul, hvilken brandgule Farve tilsidst indtager den hele Krop. Langs Ryggen sees Pulsaaeren, som en mørk Strime. Paa Siderne har den 11ve sorte og glindsende Punkter i Rad, foruden 1 yderst i Stierten, og nærmere Fødderne 10 lige saadanne, men mindre Punkter. Forsødderne ere 6, Bug-Fødderne 12. De slaae Bagdelen stærkt over sig hen til Ryggen, for at skrække deres Fiende. Til Vinteren bygge de sig under et Fjæle-Sted som et Lag, en Kogve, som et tyndt brunt Skind, og fremkomme deraf i Junii.

Fig. 10.

33. *Tenthredo Salicis*, Fauna Svec. §. 1572. Middelsmaadig stor, Hovedet sort, Ryggen gul med 3 sorte Ophælsler, og en sort Plet paa Brystet imellem de 2 forreste Fødder. Bommen gul, Fødderne ligeledes og Fodsaaelene allene sortagtige paa det bageste Par.

Dens Larve er bekendt af den Skade, som den gjør paa Ribs og Stikkelsbærenes Blade, hvilkede den ganske fortærer, saa at Træerne staae ganske skaldede uden Frugt, hvorved dette dog er mærkeligt, at de ikke angribe Soelbær-Træerne (*Ribes nigrum*); men endog stye de Ribs og Stikkelsbær-Træer, som staae nær ved samme, hvoraf sees, at man med Nytte kan plante disse Træer om hinanden. Larverne selv ere grønne og sortprillede, sidde den ene efter den anden omkring Bladenes Kant, og krybe mod Enden af Junii Maaned i Jorden, hvor de gjøre sig et haardt Spind eller Kogve til Vinteren.

34. *Tenthredo anten. septemnodis*, cingulo albo, capite thoraceque atris, abdomine pedibusque ferrugineis +. Følehornene

ere sorte med en hvid Ring paa fjerde Leed, Hovedet sort, Øinene grønne, Munden gul eller grøn, Ryggen sort med en gulgrøn Stribe fra Bingerne hen til Hovedet, Bommen rødbrun, naar den øverste Part af de 2 forreste Leed undtages, der er sort, Fødderne rødbrune, Bingerne noget brune, og Kant-Punktet rødbrun.

Ormen, som sidder i Omkredsen af Heg- og Selse-Bladene, er grønagtig graa med lyse Strimer, gaaende Krydsviis over Ryggen, ellers lys eller bleg paa Siderne. Hovedet er bruunt og Øinene sorte. Den 12te October 1772. befandtes den at have afført sin Hud, og var da heel gul med en brun Plet paa Stierten, siden krøb den i Jorden, og fremkom som Flue i Mai Aaret efter.

35. *Tenthredo* Anten. 7. *nodiis flava, capite, thorace pedibusque rufis.* + Lidet mindre end *T. Salicis*, gul paa Bommen, med sorte Streg over de forreste Ringe, hvormod de 3 sidste ere over og under gule; Hovedet rødt, Øinene sorte, Ryg-Skioldet rødt, Fødderne røde eller rødbrune, Bingerne skinnende og lyse med gul Kant-Punkt.

Dens Larve ligger i raadent Birke-Træ, er grøn med 6 Forsødder og ligesaa mange Par stumpede Bugfødder, og har en brun Ring med hvid Prikke, som en Diesteen paa hver Side af Hovedet. Den gjør et Pappiragtigt Spind om sig i det Hule af Træet, hvori den ligger. Fluen, som fremkom i Mai, ligner *Tenth. Betulae Linnei*, men kan dog neppe være den samme.

36. *Tenth.* Anten. 7. *nodiis atra, thoracis marginibus luteis, abdomine cingulis 7 pallidis, ano pedibusque ferrugineis.* + Af middelmaadig Størrelse. Ryg-Skioldet har gulagtige Sider, Bommen 7 hvide Baand, og er paa de bageste Leed brun, men paa andre Side hvidstribet paa tvært, Fødderne ere rødbrune, dog Fodsaalene paa de to bageste Par mørke. Bingerne have en gulagtig Kant-Punkt.

Larven, som ligger ganske nogen (uden Hylse eller Kogve) i Barken af Svart-Ørren (*Alnus folio incano*) har 6 Forsødder og 7 Par Bugfødder, hvori den adskiller sig fra næstforegaaende, hvilken den ellers ligner, den gjør og intet Spind eller Kogve om sig, som den.

37. Tenthredo — — — Jeg formoder, at et Insect af denne Art fremkommer af en Larve, som her sees paa Ellertræ, og skjønt jeg forgie-
ves har søgt at bringe den til Forvandling, har jeg dog agtet den værd til an-
dres Efterretning at afdregne og beskrive, da den er af en besynderlig Art.

Den er nemlig heel igiennem Sneehvid, af et hvidt Pulver eller
Pudder, samlet i Flokke, som i en meget jærlig Orden omgive den. Saa-
snart man rører ved den, falde disse Flokke af og smitte som Pudder, men
samlers sig i en kort Tid igien paa samme Maade. Naar den nyelig har
skiftet Hud, er den bar, men faaer snart sine Pudder-Flokke igien, der
uden Tvivl tiene dens svage Legeme til Bedækkelse, ligesom den lodne og
hvide Uld hos Chermes Alni, af hvilken Aarsag den altid sidder paa Blæ-
dets undre Side, og gemeenlig langt ned paa Træet mod Jorden. Un-
dertiden er Pudderet endnu saa lidet og tyndt, at alle Ormens Rynker
kan sees derigiennem; men som tiest skules det hele Legeme deraf, det
Sted undtagen, hvor Palsaaren ligger, der har en bar og mørk Strime,
uden Tvivl formedelst Palsaarens idelige Bevægelse, der gjør, at Pudder-
flokkene der ei kan samle sig, og blive siddende. Pudderflokkene selv ere
af ulige Skikkelse, nu langagtige og lige, nu krallede i Enden, som Fes-
surer, som under Microscop give en langt smukkere Udseende, end jeg her har
været i Stand at afbilde. Naar den vil krybe i Jorden, som skeer først
eller i Midten af September, trækker den Huden for sidste gang af sig, og
bliver da bleggrøn og glat uden Pudder. For Resten er den af Skabning
som de sædvanlige Larvæ Tenthredinum, har et grent rynket Legeme,
sorte Øine, og 7 Par stumpede Bugfødder, foruden de 6 Forfødder.
See Fig. II.

Fig. II.

Sirex.

38. Sirex gigas, et meget stort og anseeligt Insect med lange gule
Følehorn. Hovedet er sort, dog guult bagen for Øinene, Ryg = Skjoldet
sort og loddent, Bommen tromlerund og sort, de 2 forreste og 3 bageste Led
undtagne, som ere rødgule, samme endes bagtil med en guul og trind Preen
eller Pigge, siddende parallel med den fra Bugen udgaaende lange og tykke
Braad. Fødderne ere gule, dog Laarene mestendeels sorte; Ringerne ligeledes
gule.

39. *Sirex spectrum*, ligesom forrige, temmelig rød som at see til, sliant mindre. Hovedet og Ryg = Skjoldet ere sorte, og besatte med en sort Foddenhed eller Uld; Bommen blaa-agtig, sort og bagtil spids. Fra det middelste af Bugen udgaaer, ligesom paa den forrige, en lang og tyk Preen, og i samme er en Fure, hvori Braadden eller Eglæggeren ligger. Vingerne bedække hinanden, og ere af samme Længde som Kroppen. Alle Fødderne ere rødbrune, og Følehornene sorte. See Fig. 12.

Ichneumon.

40. *Ichneumon culpatorius*? ikke meget stor, med en gul eller hvidagtig Plet paa Ryg = Skjoldet, dog uden guult Skildt. Bommens 2det og 3die Leed gule (en anden havde 2det, 3die og 4de Leed gule), men Stilken (petiolus) og de bageste Leed sorte, Fødderne gule, men Laarene paa det bageste Par sorte.

41. *Ichneumon volutatorius*, temmelig stor med jevn tyk Bom, ellers fuldkommen liig Linnei Beskrivelse, endog i Henseende til den gule Plet af Stikkelse som en halv Maane, i Enden af Ryg = Skjoldet, som paa samme Sted er indskaaret. Bommens Ringe have kun hvidgule smale Kanter eller Bræmmer. Alle Fødderne gule, Følehornene paa øvre Side sorte; men paa den undre rødbrune.

42. *Ichneumon vaginatorius*, er stor, med jevntyk Bom, og sort Krop. Panden er gul, Følehornene sorte paa øvre, men gulbrune paa undre Side, og alle Bommens Ringe lysegule i Kanterne, Vingerne brune uden Kantpunkt; hver har ved Roden 4 gule Pletter, 3 foran, og 1 bagtil; Fødderne gule.

43. *Ichneumon fusorius*, har rødbrune Følehorn, sort Hoved med en rødbrun Streg forved hvert Øie, samt 2 gule Punkter ved hver Vinge. Bommen er rødbrun, men Stilken eller første smale Leed sort; de bageste Fødders Laar sorte, Resten gul.

44. *Ichneumon titillator*? er kun liden eller middelmaadig stor, og heel sort, dog paa de 2 middelste Ringe af Bommen mørk rødbrun. Følehornene sorte, Fødderne ligeledes, undtagen Fodsaalenes nederste halve Deel paa det bageste Par, som er hvid. Braadden næsten ligesaa lang som Bommen, der

er smal, og sidder paa en endnu smalere Stilk. Hos nogle ere Fødderne mørk rødbrune.

1777. fandt man, at den skadede Hvidkaal-Planterne i haverne, uden Tvivl ved at stikke sineæg i dem, hvoraf de visnede.

45. *Ichneum. glaucopterus*, er stor, med lange Følehorn, sort Hoved og Ryg-Skiold, meget smal og lang Bom, som er bue-dannet, og paa de nederste Ringe sort; men ellers rødbrun, ligesom Følehornene og Fødderne, dog ere de bageste Fødder sorte ved Ledene.

Fundet i en Hylse-Kummer (*Tenthredo vitaliana*) Kogve, hvori den havde fortæret Larven, og gjort sig et fint giennemstigt Spind, trindt og af Længde som Kogven. Med den korte Braad i Klumpen stikker den sølelig.

46. *Ichneum. circumflexus*, stor, med smaa Binger. Følehornene rødbrune, Fødderne gule, men sorte paa Ledene, Bommen lang, smal og krum som en Segl, for det meste gulbrun, dog sort i Enden.

47. *Ichneum. ater abdominis primo secundoque Segmento pedibus antennisque basi ferrugineis* +. Følehornenes bageste Deel er rødbrun, ligesom Fødderne, Bommens første og anden Ring ligeledes, dog gule paa undre Side, de 5 efterfølgende Ringe sorte oventil, men kun 3 til 4 under neden. Stikken, som udgjør første Led, er tyk. Den kunde kaldes *Ichneum. tunicatus*, som sees af følgende.

Den fandtes den 22de Mai levende i en Hylse, som syntes at bestaae af en brun og haard Birkebarf. Samme var trind, leedet og stadagtig under neden, med Tegn til 4 Par stumpede Bugfødder og 3 Par Forsfødder, samt Ormens Hoved, som havde været gult og brunpletet. Dag til havde den 2 brune Skiæl, som en splittet Ungula, og har ligeledes hørt Ormen til, hvoraf denne Hylse var dannet. Inden i laae en anden finere Hylse, og der inden for forbenævnte *Ichneumon* eller *Giøge-Hveps*. Af dette Slags *Giøgehveps*-Hylser fandtes adskillige i Mose ved Birke-træernes Rodder, hvilke havde der ligget Vinteren over, og af det een med det andet kan jeg ei andet slutte, end at Larven fra første Tid har tilhørt en *Phalæna*, men er siden gjort til en Boelig af forbenævnte *Giøgehveps*, hvis Larve først har dannet den yderste haarde Hylse af Sommer-

fuglens Hud, og dertil maaskee betient sig af den brune og tynde Birke-bark, hvilken den nu fuldkommen lignede, og siden den finere Hylse eller Kogve derinden for. Paa nogle saaes et lidet rundt Hul, hvorigiennem Giøgehøpsen allerede var udkommen.

48. *Ichneum. ater, pedibus testaceis, abdomine subtus albo-punctato* †, kan regnes blant de smaa, skient ei de mindste. Paa Fødderne er den rødbrun, men ellers sort, og paa Bommens undre Side hvid, med en Rød sorte Punkter paa hver Side. Følehornene ere omtrent af Længde som Kroppen, men Braadden vel saa lang. Den samme har ikke allene 2 Prene uden om sig som en Skede, men bestaaer og selv af 2 Dele eller fine Stille. Ligeledes har det sig med Puppen, eller den Ham, Fluen efterlader sig, der ligeledes har 4 Stille, bestaaende af utallige Leed, som og er fornødent, siden Braadden hos Puppen maae ligge krum.

Denne Giøgehøps fremkommer ofte af en liden smudsig hvid Sommerfugls Larve, som ligger i Barken af Enebærtræe, og kunde derfor kaldes *Ichneumon juniperinus*.

49. *Ichneumon ater, pedibus rufis* †, er kun liden med tyk Bom, samt kort og ikke synlig Braad. Følehornene ere omtrent af Længde som Kroppen, og bestaaer af 30 Leed. Den avles i Fyrretræe, og kan kaldes *Ichneum. Pini*.

Dens Larve er en temmelig stor tyk og hvid Orm, uden Fodder, og med rødbrunt Hoved. Den holder til deels i Fyrrebarken, deels i Træet selv, tæt under Barken, og danner der en tynd Kogve om sig. Af en saa stor og tyk Larve skulde man ikke have ventet saa liden Flue.

50. *Ichneum. anten. annulo albo, abdominis segmento primo tertioque ferrugineo, 6to albo, pedibus ferrugineis* †, er middelsmaadig stor, sort paa Hovedet, Ryg-Skioldet og Følehornene, hvilke sidste have en hvid Ring. Bommens Stilk er sort, de 3 følgende Leed paa undre Side rødbrune, men ovenfor ikkun det 1ste og 3die, siden alle sorte, undtagen det 6te, der ovenfor er hvidt. Alle Fodderne rødbrune, men Ledene paa det bageste Par sorte. Den er fundet i raadne Birkestammer, og kunde kaldes *Ichneum. Betulae*.

Sphex.

51. *Sphex clavipes*, ganske liden og sort, har en lang og i Enden kølledannet Stilk, en Bom, som nedden under er heel rødbrunn, men oventil kun paa 2den Ring, de bageste Fødder have kølledannede, og de 4 forreste hvide Skinnebeen. Munden er sølvfarvet hvid; Følehornene ikke gule ved Roden, som Linne' beskriver den.

52. *Sphex vaga*, har foruden et Par gule Punkter paa Overlivet, (som dog undertiden mangle) 3 gule Tværbaand paa Bommen, af hvilke de 2 forreste ere i Midten afbrudte, som 4 mod hinanden staaende Linier. Nogle have gule Grundleed i Følehornene, og disse ere meget større end de andre. Nogle have ogsaa heel gule Skinnebeen, andre ikkun paa yttre Side. For Nesten er den sort og skinnende.

Farven er en temmelig stor tyk og hvid Orm uden Fødder, har et lidet Hoved, 2 stærke og med Savrander forsynede Videliæber, og paa Kroppen 13 paa Siderne dybt indskaarne Ringe. Den ligger i halvforraadnede Birkestammer, og gjør en sin rødbrunn Koque om sig. I forreste Ende af samme, hvor Ormens Hoved vender hen, ligge endeel smaa Spaane, som den har bidt af Træet, for at gjøre sig Rum; men i hiin Ende en Mængde døde Fluer, som Moderen har lagt derhen, Ormen til Føde og Næring, skjønt det faldt mig vanskeligt at begribe, hvorledes den kunde bringe dem ind i det faste Træ, hvor ikke saaes ringeste Indgang eller Abning. Af de døde og al East berøvede Fluer vare *Musca Nemorosa* & *Bibex* de kjendeligste. Forbemeldte *Sphex* fremkom i de sidste Dage af Junio.

53. *Sphex leucostoma*. Dens Følehorn tage noget til i Tykkelse fremad. Den øverste Kiæbe er hvid, Nesten sort, Bommen skinnende, med lyse men lidet kjendelige Kanter paa Skjellene eller Ringene. Rundt om Kroppen og Fødderne sees en subtil Loddenhed. Skinnebeenene ere lidt tykkere i Enden end ovenfor.

Vespa.

54. *Vespa vulgaris*, den almindeligste og meest bekjendte Hveps-Art, der ei behøver nogen vidtøstig Beskrivelse. Jeg vil da kun sige, at den deri næst adskilles fra de andre, at Bommen har 5 gule Tværlinier, af hvilke den

den øverste er i Midten lidt indskaaen, den anden har 3 Indskærelser, de øvrige 3 een Indskærelse i Midten og 2 andre paa Siderne, alle som sorte Punkter, da de sorte Indskærelser næsten ganske indsluttes af de gule Tvær-linier.

Den er et bekendt Kov-Insect, der ei allene fortærer en Mængde Bluer, men og Kirsebær (ventelig og flere Frugter) i Haverne, og ligeledes Fiske, som ved Søehyften hænges i Luften, for at tørres, hvilket ligeledes gjælder om den næstfølgende og flere.

55. *Vespa rufa*, fornemmelig deri adskilt fra de andre, at Bommens 10 første Ringe ere rødbrune med gule Kanter, de andre kun sorte med lige saadanne gule Kanter, der undertiden ere indskaaene, undertiden ikke. For Resten har den paa Hovedet og Hals-Skioldet mange gule Punkter og Pletter, ligesom den forrige.

56. *Vespa parietum*, har 5 gule Tværbaand, eller ligesaa mange gule Kanter paa Bommens Ringe, af hvilke de 2 første staae mere vidt fra hinanden end de øvrige.

57. *Vespa cribraria* β . kun liden og smal, med en pæredannet Bom, som har 6 gule Tværbaand, af hvilke de 3 første ere i Midten afbrudte eller overskaaene. Paa tibiis anticis mærkes ingen lamina cribriformis, som maaskee allene gjælder om *varietas a*.

I de Svenske Aeter ansees denne Plade for et Gold at sigte Blomster-Støvet igiennem, som de samle af Blomsterne; men da den ingen Huller har, falder denne Mening bort, hvorimod Hr. Prof. Fabricius mener med større Rimelighed, at den tiener Hannen til, at holde Hunnen desto fastere i Parringen, og at den derfor kun findes hos Hannen g) Den her beskrevne bliver da nok en Hun.

58. *Vespa campestris*, har 4 gule Tværbaand, den første deelt i 2, og som 2 gule Prikker, den 4de og bageste indtager kun en Deel af Bommen, naar de 2 ovenfor siddende indtage dens hele øvre Side, men ei den undre, som

g) Dette formodes allerede i Zool. Dan. prodr. p. 160. og i Naturf. 2 St. S. 20. T. 2. har Hr. Obeze tydeligen viist, at denne Plade ikke er noget Sigtredskab; herhen hører og det 7 St. S. 99. og 15 St. S. 75.

som er heel sort. De gule Pletter paa Kroppen ere hos denne og flere ikke altid lige mange.

59. *Vespa arvensis* β . ligner en Giøgehveps (*Ichneum.*), da den har en pæredannet Bom, med 3 gule Tværstriber, som dog ei strække sig til undre Side. Af disse er den anden og 3die langt mere adskilte end de 2 første. Imellem den anden og tredie sidder paa hver Side en gul Plet.

60. *Vespa parietina*, er kun liden med 3 gule Tværstriber paa Bommen, af hvilke de 2 bageste sidde tæt sammen, og langt fra den øverste. Ingen af dem omringer Bommen ganske, undtagen den middelste. Denne Beskrivelse passer sig best til *Vespa* 995 *Fauna Svec. edit. I*, som dog i den anden Edition anføres som et Synonymon af denne.

I dennes Pande mærkede jeg engang 2 gule Stikke som Horn, hver med en grøn Knop i Enden, bestaaende ligesom af smaa Bær eller som en Biindrue: Klase. Den synes at have været en Gevært, og følgelig et Slags Sygdom hos disse Insecter; thi jeg har engang tilforn mærket ligesaadanne Geværter, skient flere i Tallet, i Panden af en vis Flue, hvis Navn jeg ikke nu erindrer.

61. *Vespa bifasciata*, er liden, med en artig pæredannet Bom, der har 2 vidt adskilte Tværstriber, af hvilke den anden omgiver den som en Ring, naar den første kun indtager dens øvre Side. Tæt hos den anden sees nok en meget fin Tværstribe, dog allene oventil.

Formica.

62. *Formica herculanea*, den bekjendte store Hesse-Myre, som opholder sig i tørre og fede Fyrre-Stammer, hvori den gjør sig mange hule Gange. Sydensfjelds har man en heel Plage af dem i Husene, naar disse bestaae af gammelt og fedt Fyrre-Tømmer, da de fortære alt forekommende men især Søltesager. Dog efter St. Hans Dag mærkes lidet eller intet til dem.

63. *Formica rufa*, sort eller blegsort, dog rødbrun paa Ryggen, Mellem-Skiellet (*Sqvama intergerina*) og Fodderne. Den bygger de bekjendte Myreboer, og kaldes paa Søndernæslemre: Mimaur.

64. *Formica fusca*, Svart-Mimaur, sort, med en lys Skiær. Mellem-Skiellet er firkantet og oventil lidt indskaaet. Hunnen er lidt større

end Hænnen, og har tykkere Bom, hvoraf kan udtrykkes mange usigelig fine *Æg*. Hverken-Riennet er mindst, og paa dem er Følehornenes forreste Deel lidt langer end den bageste, hvorimod den hos hine er fuldkommen 2 gange saa lang. Den holder til under Stene og i Løvgierder.

65. *Formica rubra*, Citer-Mimaur, saa kaldet af den bidende Bædse, den sætter fra sig. Den er kun liden, med stort Hoved, sorte Dine, lidet Mellem-Skiel, og smal samt noget lodden Bom, der har en lys Skær. Farven er ellers lysebrun, og under Bommen sidder hos de fleste en mørk Plet.

66. *Formica nigra* den mindste. Hovedet langt bredere end Overlivet, Mellem-Skiellet kort, derefter en liden Stiik, saa den næsten runde Bom, besat med korte Haar i Rader paa tvært. Farven er mørkebrun.

67. *Formica cæspitum*, udsørlig beskrevet i Kiøbenh. Selskabs Skrift. X L. S. 1. seqq. hvortil jeg kun vil lægge dette, at en Art-Forandring af dem opholder sig her Sydensfelds i Kaffelovns Kærene om Sommeren; hvorfra den i Augusti flyver ud og opholder Husene.

Tipula.

68. *Tipula rivosa*, den største og tillige smukkeste, fornemmelig i Henseende til dens lyse og med brune Sener giennemvævede Binger. Hovedet og Følehornene ere meget smaa, Bommen lang og smal, med mere som
 Fig. 15. sees Fig. 15. Den Tegning, man tilforn har i de Svenske Acter, er kun meget flæt.

69. *Tipula pectinicornis*, mærkværdig af sine flævede Følehorn, der ere rødgule ved Roden, men for Resten sorte. Imellem det sorte Hoved og *Æg*-Skioldet har den en rødguul Halskrave, Bommen er ligeledes rødguul med en Råd forte Punkter i Midten. Føddernes øverste og tykkeste Led rødguul, Resten sort.

Larven, som opholder sig i halv forraadnede Træ-Stammer, har sortebrunt Hoved, og en smudsig hvid Krop, med en melleghvid Plet bagtil, hvori sees 2 sorte Aande-Huller, som Dine. Rumpen er klobet, og tæt ovenfor samme sidde 2 klobagtige Spidser eller Tappe, hvormed den, ved at bøie Rumpen, kan bedække Aande-Hullerne. Fra Hovedet hen til bemeldte Aande-Huller gaar 2 melleghvide Lungegange, som ere bugede og sende mange fine Grene ud til begge Sider. Puppen har foran 2 krum-

me eller Ikkedannede Horn, og adskillige Spidser omkring Kroppens Led, som maaffee tiene til, at Fluens desto lettere kan arbeide sig ud af Puppen, naar den ved disse Spidser hæftes og fæstes i Træet. Larven og Puppen sees afbildede. Fig. 13.

Fig. 13.

70. *Tipula oleracea*, maadelig stor, og overalt af en lys rødbrun Farve; Vingerne af Farve, som giennemsigtigt Pergament uden Punkter, og med en brunn Linie gaaende langs med den yttre Kant. Fødderne ere rødbrune, men ved Ledene sorte.

Dens Larve er bekjendt deraf, at den fortærer Kaal- og andre Mad- Arters Rodder, som især skede 1767. Den er de foregaaende liig, især i Henseende til Mandehullerne, som dog paa denne omgives af flere kiødagt- ige Spidser, 4 over og 2 under. Farven er mørkegraa og uanseelig. Puppen ligner Ormen, undtagen i forreste Ende, hvor den viser Legn til Vinger og Fødder, og hvor 4 Spidser synes at være Fouteralerne for Fluens tilkommende Følehorn og Dine.

71. *Tipula hortorum*, er stor, af graaagtig Farve. Vingerne ere brune med 2 lyse Pletter, af uordentlig Figur, strækkende sig baade paa langs og tværs, og sammenslebende omtrent i Midten, hvor alleene en brunn Sene adskiller dem. Den yderste Plet indtager det Rum, hvor Kant- Punk- ten ellers pleier at sidde, hvilken her fattes. Dette er Hannens Beskrivelse.

72. *Tipula alis hyalinis, costa marginali ferruginea* †, er stor, af graa Farve, dog saa, at Følehornene, Fødderne, Bommen og Vingerne ere alle brune ved Roden eller Basen. Vingernes yttre Kant er og mere brunn, end Nesten. Vagen for den mørke Kant have de en lys eller hvidagtig Plet. Hunnen er langt større end Hannen, men dens Følehorn 3 gange mindre, end hans. En brunn Strime gaaer langs ad Bommen, som dog hos Hunnen er mindre kiendelig.

Dens Larve er tyk og stumpet i begge Ender, helst den forreste, hvor det lille Hoved sidder fordybet i en Hule, og kan skjedes ud og ind. Mandehullerne i bageste Ende omgives af lancetlige Spidser, satte i Form af en Stierne. Dens Farve er ganske hvid. Puppen er brunn med 2 krumme Horn foran. Alle Kroppens Ringe, især den ophøiede Siderand, ere besatte med Pigge, desuden sidde i Rumpen 3 stumpede og tykke Spidser,

omkringsatte med hvasse Pigge, af hvilke 2 paa øverste Side ere tvelfløstede. Ormen og Puppen opholder sig i raadne Birkestammer, hvoraf Stuen fremkommer sidst i Mai.

73. *Tipula cinerea*, alis fuscis, maculis albis, circa punctum marginale fuscum +, kun middelmaadig stor, heel brunn-agtig graa af Farve, med lysebrune Binger, hvori sees endeel lyse Pletter ved og omkring Kant-Punkten, som her er brunn.

74. *Tipula atra hirta*, alis albis, femoribus ferrugineis +. Ligner *Pomona Fabricii* og *Marci Linnei*. Af Munden hænge 2 ledede Samlestænger, som paa en *Tipula*, skönt den ellers mere ligner en *Astilus*, som sees Fig. 6. For Resten er Hovedet lidet, Følehornene korte, Boms men lang og stadagtig, Bingerne hvide med nogle sorte Sener i ytre Kant, og en lidet kiendelig mørk Kant-Punkt. Den hele Krop er lodden og sort og glindsende, Laarene undtagen, som ere rødbrune eller røde.

Nogle ere af Størrelse ontrent som de store Hunsfluer, andre ikke 3die eller 4de Delen saa store, saa jeg neppe hos noget Insect har seet en kiendeligere Forskiel i Størrelse. Endnu agtes, at Bingerne paa dette Insect ligge paa hinanden og bedække hinanden, endskönt Tegningen Fig. 6. som er gjort efter et med en Naal igiennemstulket Exemplar, viser dem adskilte.

75. *Tipula cinerea*, antennis articulatis plumosis, alarum margine villoso +, er ganske liden og ret smuk at see til, med ovale og runde om Kanden lodne Binger. Den har lange palpi i Munden, og to krumme samt lodne Spidser i Rumpen, staaende mod hinanden som Hager. Følehornene ere for hvert Led omgionne med korte og sammenboiede Fiere. Fremkommer af Gaaremøg om Høsten, og ligner *T. plumosa*.

76. *Tipula Cinereo-atra*, pedibus fusco-luteis, alarum margine villoso +, er meget liden, graa-agtig sort, med smudsig gule Fodder, hvide Bøgt-Stænger, mørke Binger, hvis forreste halve Deel er i Kanden besat med lange Haar. Hovedet har lange Haar i Nakken, og foran 2 runde Kloder med et Følehaar paa hver. I Munden sidder en opadboiet tyk Spidse, med 2 opadboiede Samlestænger paa hver af Siderne, tykkest i Enden, hvori den synes at afvoige fra *Tipulæ*, hvilke den ellers meest ligner.

Puppen,

Puppen, som hænger fast til udstoppede Fugle, er guulbrun, og ligner en Vaad, da den paa den ene Side er ophøiet og glat, men paa hiin flad, med ophøiede Lværbaand som Roerbænke. Farven, som jeg ikke har seet, fortærer nok Fuglene, siden Puppen, som sagt er, sees hængende ved deres Fiere. Forudsat at den var en virkelig Tipula, kunde den altsaa kaldes Tipula fur.

77. *Tipula antennis plumosis, abdomine subluteo, corpore alisque fuscis* +. Om trent af Størrelse som en Leppe, med sorte Følehorn, der see ud som Hesterumper. For Resten er Kroppen sort, Bommen guul paa undre Side, Bingerne sorte, Bægtstængerne hvide, Fødderne lange og sorte. En anden (uden Tvivl Hunnen) af samme Størrelse og Slabning, havde en kortere og tykkere Bom, og enkelte Følehorn af 14 Leed, de forreste længst.

Puppen sidder inden for den sprukne Bark af Kirsebærtræerne, ganske opreist og fæstet til Træet, den nederste Ende er lang, smalt ringet og besat med lange Børster, den øverste tyk, hvor og Tegn sees til Pine og Binger. Nogle ere gule, andre mørke.

Musca.

78. *Musca bombylans*, seer ud som en Humle, *Apis*, og brumler ligesom den. Panden er hvidagtig og glindsende, Følehaarene ganske lidet stærkede, Overlivet besat med brune Haar. Skildtet brunt, Bommen skinnende sort, og omgivet med brune Haar, som allerbagest ere gule. Næsen under er hele Kroppen sort, dog alle Laarene oventil hvide; Bingerne i Midten brune.

79. *Musca pendula*, stor og brumlende. Følehaarene ere enkelte, Panden guul, Øinene sorte, Overlivet sort med 3 gule Striber paa tvært, og 2 paa langs ved Siderne; Bommen sort med 4 gule Lværbaand, af hvilke det første er størst og i Midten afbrudt, de 2 følgende smalere og kun i Midten indskaarne, det 4de heelt, det første Leed mestendeel guult paa undre Side, de andre ikke, Fødderne rødbrune, og de bageste Laar ikke sænderlig tykke.

80. *Musca florea*, stor, med enkelte Følehaar og næsten oval Føle-Røller. Panden er guul, Øinene brune, Overlivet besat med gule Haar, ellers sort med 2 guulagtige Lværbaand, Skildtet bruntagtigt, Bommen sort med gule Haar paa Siderne, ellers glat, med 2 gule Pletter paa første Ring,

een paa hver Side, som næsten støde sammen, de 2 følgende Leed gule i øvre Rand, eller rettere have der ligeledes 2 gule og næsten sammenstødende Pletter, alle 3 Ringene ere og i nedre Rand gule, dog den første kun i Midten; Skinnenebene i det øverste rødagtige, og Vingerne noget brune, saavel ved Roden som i Midten af deres yttre Rand.

81. *Musca mutabilis*, er maadelig stor med storede Følehaar (ei enkelte som hos Linne) graaagtigt Overliv og Bom, der tillige har lange Haar med en gul Glands eller Skær, Skildtet rødbrunt og Fødderne ligeledes, uden sorte Paar. Vingerne have brune Sener.

82. *Musca noctiluca*, en liden Flue, som sees overalt i Vinduerne, og fiendelig deraf, at Bommen fortil har 2 jevnslides siddende lyse og giennemsigtige Punkter eller Pletter paa hver Side. Den er for Resten sort og besat med store Haar; Bommen er liden og trind.

83. *Musca antennis setariis, subtomentosa, abdominis tribus segmentis margine albis, alarum fascia media ferruginea* +. Kan ei vel være glauca eller erratica. Den er temmelig stor, og har altid et bruunt Baand eller Tværstreg over Vingerne, samt en sort og glindsende Bom, med en hvid Rand paa de 3 første Ringe. Skildtet er mørkebruunt, Overlivet ligeledes, og noget loddent. Paa Bommens første Ring have nogle 2 trekantede, blegbrune og næsten giennemsigtige Pletter, som dog fattes andre, og er nok Kiønnets Forskiel. Fodsaalene ere oventil hvide.

84. *Musca Ribesii*, maadelig stor, med gul Pande, røde Øine, graaagtigt Overliv og sort Bom med 4 gule Tværstriber, af hvilke den øverste er i Midten afbrudt. Fødderne gule, Vingerne lyse med en bruun Sene i yttre Kant.

Dens Larve sees paa Ribsens, Heggens og andre Trøers Blade, og er Bladlusenes affagte Fiende, hvilke den fortærer i Mængde. Midt ad Ryggen gaaer en sort Streg, og at samme er Ende-Larmen, sees af de sorte excrementa, den giver af sig, hvorimod de gule Linier, som omsatte den paa Siderne, nok blive Pulsaaeren, som kan sluttet af deres idelige Bevægelse, eller maaskee rettere ductus pulmonales, siden de bagtil endes i en haard tuberculus eller dobbelt Knude, hvori sees lange Strimer, lige

ligesom Straaler i en Stjerne-Coralle, og igiennem samme er det nok den trækker Luft.

85. *Musca larvarum*, saa kaldet, fordi den, ligesom Gisgehoepsene, lægger sine Æg i Sommerfuglenes Larver. I Larva Phal. Noct. fuliginosæ har jeg for Ex. seet, vel ikke dens Derm, men dog dens sorte Pupper, hvoraf den i Mængde fremkom. Fluen er mindre end de smaa Huusfluer, men samme meget lig, fornemmelig i Henseende til dens lyse Lærninger paa Bagdelen eller Bommen.

86. *Musca cupraria*, er langagtig med enkelte Følehaar, glat paa Kroppen, grøn paa Dinene, og paa Overlivet skinnende grøn. Bommen er mørkeblaa, langagtig og flad, Vingerne meget mørke fortil, med en mørk Kantpunkt, Vægstængerne uden Dækkestiel.

87. *Musca unguolata*, er liden, og opholder sig ovenpaa Suurbrendes Vandene. Følehaarene ere enkelte eller Haarfine, Dinene grønagtige, Vandene hvid og skinnende, Ryggen kobberfarvet, Siderne guldsarvede, Bommen liden, trind og kobberfarvet, Fødderne ligeledes. Vingerne have 2 sorte Punkter henved indre Rand.

88. *Musca cynipsea*, kun lidet større end en Luus. Følehaarene uden Fiære, Dinene røde, Kroppen sort, dog Hannen noget kobberfarvet, og Hunnens Bom noget bruun. Sammes første Leed er Pæredannet. Skinnenebene, især paa de forreste Fødder, have korte Haar, som Sævtænder, og Vingerne en sort Punkt i Spidsen.

Dens Larve, som opholder sig i Faaremøg, er heiguul, i forreste Ende spids, men bagtil stumpet med 4 smaa Horn, af hvilke de 2 største ere udstrakte, men de andre nedenfor siddende, noget krumme. Dens Indvolde have en stærk ormeformig Bevægelse, som kan sees udenpaa. Puppen har samme Skabning, men færre Ringe og de 2 største Horn i Rumpen tvækløstede.

89. *Musca solstitialis*, er en god Deel mindre end de smaa Huusfluer, har grønne Dine, gul Mund, enkelte Følehaar, og paa Kroppen en graa Farve, men brune Fødder, lyse og meget plettede Vinger, af hvilke Pletter 2 i yttre og 2 i indre Rand ere de fiendeligste. I yttre Rand sidder tillige en liden sort Pigge eller Lørn.

Dens

Dens Larve opholder sig i Knoppene af Tidselen *Carduus crispus*, og da den just fortærer eller fordærver Frøet, er det klart, at om denne Flue ikke var, vilde denne Tidsel langt mere saae og rodfæste sig i Agrene, end den nu gjør. Ormen er ellers trind og hvid med 2 røde Punkter eller Lusthuller i den stumpede Bag-Ende, hvorimod den i forreste og smaalere Ende har et haardt og grenet Lem, som en Tvefork, at hjælpe sig fort med, da den er uden Fodder.

90. *Musca Hyoschyami*, af de smaa, dog ei de mindste, har grønne Dine, graa-agtig Krop, blegbrune Fodder, hvide Binger, overalt bestroede med mørke Punkter, især har de i yttre Rand 2 sorte Pletter og tillige nogle fine Børster.

Dens Larve opholder sig i Knoppene af *Carduus heterophyllos*, og har der samme Virkning, som den forrige i *Carduus crispus*. Ormen er trind, rhyket og hvid, har i forreste Ende en liden tvelføstet Fork, men i hin 2 røde og haarde Corpora, som en Samling af Tænder, og synes at være en Åbning for *Ductus pulmonales*. See foran No. 83.

91. *Musca antennis setariis pallida*, abdomine subluteo, pedibus griseis +. En ganske liden Flue, af Størrelse som en Luus; har en meget tyk Snabel med 2 paralelstaende Prene paa Siderne, og rødbrune Dine. Følekællerne bestaae af 2 Kloder, den ene pyramiddannet, den anden rund med et hosføiet Følehaar; Rygskjoldet er blegt, og besat med sorte Haar i Rader; Bommen gulagtig og trind med 5 Leed; Bingerne vandfarvede, Bægtstængerne hvide, og Fodderne, især de bageste, lange, med en Tiørn i Enden af Skinnebenene. Det øverste Leed af Fodsaalene (*Tarsi*) var paa det bageste Par tykkere, end paa de andre. Deriblant saaes og en ligesaadan *Musca antenn. setar. pilosa atra*, alis aqveis, som nok var en Varietet deraf.

Denne lille Flue, som er meget haardsør og levende, fordærvede Blaakaal (ikke Hvidkaal) og Peterstillie, men især Portulach i Haverne, i Foraaret 1773. og plagede dem med sit Stik, som arbejdede i Haverne.

Tabanus.

92. *Tabanus oculis viridibus*, thorace striato, segmentis abdominalis margine flavis +. Om trent af Størrelse som Blindingen *T. Cæcu-*

Cæcutiens. Dinene ere grønne, Ryggen guulagtig lodden, med 3 mørke Strimer paa langs, Bommen lang og spids i Enden, med 8 kiendelige Leed, alle sorte og skinnende, med en guul Rand, bredere paa Siderne end i Midten. Den undre Side er gråaagtig, med en lys Rand paa hver af Bugskielle. Vingene ere uplettede, Føddernes Laar sorte, men Skinnenebrune. See Fig. 16.

Fig. 16.

Dens Larve, som jeg har fundet i Havemuld, item i Mosse paa gamle Træstammer, er over i Lomme lang, smal, trind og tilspidset i Enderne. Hovedet er lidet, brunt og haardt, Halen spids med 2 hule Rør eller Tubi i Enden, hvorimod den i Munden har en Hage at slæbe sig frem med. Kroppens Leed ere 19. Denne Orm er meget levende, og svinger sig stærkt, naar den vedrøres. Midt i Junii forvandlede den sig til en Puppe, næsten af samme Anseende, men kortere og tykkere, med Tegnet til Hoved, Følehorn (der saae ud som 2 smaa Spidser), Vinger og deslige. Fluen fremkom deraf den 13de Julii.

93. *Tabanus, oculis fuscis, thorace striato, abdomine brunneo, ordine triplici fusco-maculoso* †. Ligner *T. Autumnalis*. Dinene ere mørke, Overlivet graat med 3 mørke Strimer paa langs, Bommen mærket med 3 sorte og adskilte Pletter paa Ryggen, og ligesaa mange sammenhængende paa Siderne, men neden under sort og afdeelt i Quadrater formedelst de blege Linier, som det sorte paa tvært igiennemskæres af. Munden er en kiedagtig nedhængende Tap, med 2 parallelstaaende kiedagtige og lodne Spidser; Vingene lidet mørkplettede. Følehornene bestaae af 3 korte Leed, af hvilke det sidste har en kort Stræng eller tykt Haar. Fødderne mestendeels brune.

Dens Puppe fandtes i Mosse ved Aspetræernes Rødder, den var rød, og lignede den nysommeldte, dog med Forskiel, at en Rad af Spidser (gemeenslig 2 og 2 sammenhængende) omringede hver Ring, desuden havde den 2 Spidser i Bag-Enden og 2 paa Hovedet, som Følehorn. Fluen fremkom den 12te Junii.

Afilus.

94. *Afilus flavus*; er næsten saa stor som en Humle, men ellers liig en Flue. I Munden har den en lang fremrægende, samt tyk og hornagtig Tye Saml. III. B. Do Spidse,

Spidse, og i Følehornene kun 2 Leed. Overlivet er ophøiet, sort og glindsende, men bagtil imellem Ringerne besat med gule Haar, Bommen oven til lodden af brandgule Haar, men ellers glat. Ringerne have brune Sener.

Fig. 14. See Fig. 14.

Conops.

95. *Conops flavipes*, har kelledannede Følehorn, sorte, ligesom Hovedet, hvis Pande er gul; Overlivet sort, med en gul Plet tæt ved Hovedet, og en anden bagen for Ringerne. Skildtet har ingen gul Punkt. Bægtstængerne ere gule, Bommen tromlerund, med 1 gul Plet paa hver Side foran, 1, 2, 3, og 4de Ring gul i Randen, og den stumpede Klumpe gul i Enden.

96. *Conops calcitrans*, aldeles liig de smaa Huusfluer, og bekendt deraf, at den med sin lange Preen i Munden (der filler den fra Flueslægten) stikker slem, endog igiennem Strømper og tynde Klæder, besynderlig i Regnveir.

Podura.

97. *Podura alba, caudæ furcis duabus articulatis* †, et lidet, langt, smalt og sneehvidt Insect, som opholder sig i Havemuld. Hovedet er rundt, med 2 af Munden udstaaende 2de Redskaber eller Famlestænger, Følehornene lange, af 18 til 20 Leed. Kroppens Leed ere 13, nemlig: 1 smalt Halsleed, 2 hiertedannede Rygleed, saa 10 runde, som udgiere Bommen, foruden et lidet Leed, som en Tap i Enden. De 2de Haler har hver 9 til 10 Leed, alle runde, ligesom Følehornenes. De 3 Par Fødder bestaae af 3 Leed foruden Grundleed. Over den hele Krop sees under Microscop adspredte

Fig. 17. Haar. Fig. 17. viser den temmelig forstørret.

Acarus.

98. *Acarus capite elongato, abdomine ovato duriusculo punctis duobus atris* †. Hovedet er langt og tilspidset foran. I Spidseren sidder Munden med en Famlestang, der sees at oplette sig som en Sax eller Tang. Kroppen er oval og bedækket med en haard og brunn Skal, der har en lys Fure i Midten, og foran 2 sorte Punkter som Øine. Fødderne ere 8, af hvilke 2 Par vende hen til Hovedet, men de andre 2 Par til Stiarten.

Naar

Naar Ryggens brune Farve undtages, er den ellers lys eller blank. Den er mindre end en Bogmid, findes paa Østers, og hører altsaa Havet til.

Aranea.

99. *Aranea limbriata*, er stor og sortebrun, med aflang rund Bagdeel; en hvid og bred Strime omringer Overlivet, Bagdelen og den hele Krop; ovenfor samme Strime har Bagdelen subtile hvide Punkter i 2 Rader. Fødderne ere sortebrune, og Famlestængerne eller Følesfødderne jevntykkede, som maaskee viser, at den var en Hun. Dineses Orden er saadan, at de 2 bageste staae meest vidt fra hinanden, de 2 følgende lidt nærmere sammen, og de 4 forreste i lige Række tæt tilsammen.

100. *Aranea abdomine cylindrico ovato, retinaculis magnis spinosis* +, har et lidet Legeme, men store og lange Fødder, af hvilke det 3de Par forfra er størst. Dinese ere 8, alle siddende i 2 ordentlige Rader. Foran har den 2 tykke Klæer eller Klemmeredskaber, paa indre Side forsynede med større og mindre Tænder, og i Enden med en lang krum Kloe, derefter følge dens lange Famlestænger, som har i Enden imellem 2 lodne Blade en sort og haard Klode, med en krum Spire i Enden, som nok er Hannens Kiendmærke. Overlivet er brunnt, men Bagdelen, helst under Microscop, ligesom med Guld laqveret.

Phalangium.

101. *Phalangium bimaculatum*, er liden og haard, kulsort, med 2 hvide Pletter foran h). Den har, foruden de rette Fødder, af hvilke det andet Par forfra er længst, Bideklæer og Følesfødder.

Paa samme har jeg seet mange smaa Acari siddende, ligesom Anus der paa chiragriske Hænder, og jeg mærkede hos den 1 Suerør og 4 Fødder. Da nu denne lille Acarus mere end eengang er befunden, at sætte sig paa dette Insectes Hænder eller Følesfødder, kunde man kalde den *Acarus chiragricus*.

Cancer.

102. *Cancer rugosus* eller *Pagurus rugosus*, har Hr. Prof. Fabricius allerede beskrevet i hans Reise igiennem Norge. S. 325. efter de Exemplarer

D o 2

h) Er i Prodr. Zool. dan. p. 192. anført under Navn af Phalang. lugubre.

plarer, jeg anskaffede ham; han bemærker og sammesteds, at den opholder sig paa en Søevæxt, som han kalder *Alcyonium coriaceum*, hvorved jeg her maae erindre:

At det er den selv samme Søevæxt, som jeg har givet Tegning og Beskrivelse af Kiebenh. Vidensk. Selsk. 12 Tome. Tab. 2. Fig. 2., men den gang urigtig ansaae for en ung Spire af *Alcyonium arboreum*. Jeg havde da kun seet den hvid og fortorret, men siden fik jeg en stor Klump af *Madrepora prolifera*, som var tæt bevoxet dermed, og fornam da, at denne, naar den er frisk og nyelig optrukket, har en smuk rød Farve, og at bemeldte *Pagurus rugosus* maae finde en sær Behag i samme, siden jeg fandt en Snees Stykker siddende derpaa, foruden dem, som ventelig tilforn havde skilt sig derfra, og krobet bort.

Oniscus.

Fig. 19. 103. *Oniscus pedibus posticis villosis, cauda ovali, foliolis duobus lateralibus +*. Det er den samme, som beskrives Søndmør. I. S. 165. blant Fiske-Biørne No. 1. og sees her over og under aftegnet i naturlig Størrelse Fig. 19. Det mærkeligste ved den er den ovale Hale, som paa undre Side bedækkes af mange Blade, og har 2 andre paa Siderne, dernæst Fødderne, af hvilke de 3 forreste ere af Skikkelse som paa *Oniscus Oestrum* (See Søndm. I. Fig. 2. 3.) men de 4 bageste deri fornemmelig adskilte, at det sidste Leed ved en Indskærelse er deelt i 2 Parter, af hvilke den øverste er bred, kort og flosset, den anden derimod lang og spids, Bugen et Blod, Dinene smaa og sorte, og Følehornene 4 af ulige Længde, som Tegningen viser. Den opholder sig i Fiskenes Navn, især i Hellesthynderen.

Herved maae jeg erindre, at uagtet Fiske-Bjørn er et sælles Navn for begge, tillægges dog *O. Oestrum* det særdeles Navn af Spaaemand, fordi Fiskerne spaae sig en lykkelig Fiskefangst, naar den, medens Fiskene optrækkes, falder i Vaaden, men tvært imod ulykkelig, om den falder udenfor i Vandet.

104. *Oniscus capite obtuso, antenni longis +*. Kroppen er foran bred, og Hovedet stumpet, skient ikke i den Grad, som *Cancer capite latiore* (rettere obtuso) Søndmør I. S. 189. *Oniscus Medusarum*. O. Fabr. Faun. Grönland. 232. hvilken den ellers meest ligner. Det fornem-

ste, som adskiller dem, er Følehornene, som hos hui er ganske korte, men hos denne næsten ligesaa lange som Kroppen, ellers 4 i Tallet, og alle lige lange. Fødderne ere 5 paa hver Side, med temmelig brede Laar, og spidse i Enden. Paa ingen af dem sees Tegnet til Saxe. Svømmefødderne under Stiertskiellene deele sig i Enden i 3 Dele, og ere alle stoffede. Stierten har 6 Blade, alle atter deelte i 2 lancetlige og spidse Blade. Jeg har fundet den i Blegens (Gadi Merlangi) Mave om Sommeren.

Julus.

105. *Julus pedibus utringve* 50. + forte *Julus terrestris*, er af en Næglis Længde, samt smal og trind, med rundt Hoved og Stiert. Følehornenes første Led er længst, de 2 næstsidste tykkeste, og det yderste mindst, de ere derfor tykkeste i Enden. Dinene ere langagtige og korte. Naar de 4 forreste og 6 bageste Ringe undtages, have alle de andre en rund og brunn Plet paa hver Side. Fødderne ere smale og spidse i Enderne, og bestaae af mange smaa Led, deres Tal er 50 til 52. Farven er rødagtig oventil, men blank eller hvid under. Den ligger sammenrullet som et Kabeltoug paa raadent Træ eller Mossen i Marken, og da den er temmelig haard, kan den leve nogle faa Minuter i Brændeviin.

Hertil søies nogle faa Mollusca og testacea, skjønt de ikke høre til Insecterne, men til Vermes, Ormene.

Gordius.

106. *Gordius filum* Muller. Zoolog. dan. prodr. p. 213. findes her blant Græsrodde paa fugtig Mark, hele 7 Tommer lang, men ikke tykkere end en fin Syetraad eller Nøise, Gord. Marinus. Den er ellers af en ganske enkelt Bygning, da man end ikke under Microscop bliver vaer Ringe, Borster eller deslige, derhos i begge Ender tilspidset, og synes der blankere end andensheds. I den ene Ende, som syntes at være Munden, bemærkes des engang en meget liden nedhængende Traad eller blød Følespidse. Dens naturlige Stilling er at rulle sig sammen, som en indviklet Traad, som dog lader sig let udvikle og udstrække.

Lumbricus.

107. *Lumbricus granulatus* +, ganske smal, men en heel Spand lang, skjønt den kan krympe sig meget sammen til en halv Fingers Længde.

For og bag mærkes et tydeligt Hul, men Børster har den ikke, saavidt jeg kunde mærke. Det mærkeligste er, at den udenpaa seer ud, som den indentil var opfyldt med runde og hvide Grøn. Dens egen Farve er og hvid eller bleeg; kort, den ligner fuldkommelig en smal Grønspåse, og opholder sig ved Hav-Stranden, hvor jeg dog kun een gang har bemærket den.

Fasciola.

108. Fasciola, tentaculis quatuor globosis aculeatis retractilibus +. Den samme, som meldes om Søndm. I. S. 176. Udstrakt kan den være $1\frac{1}{2}$ Tomme lang, men den kan meget sammenkrumpe og udvide sig, saa den for og bag bliver klumpagtig, og paa Siderne nu trind, nu igjen flad og tynd. Forpaa sidder et hvidt beenagtigt Lem, deelt i 4 runde Kloder, tæt besatte med krumme Hager, som tilligemed Kloderne kan stikkes ud og trækkes ind i Kroppen igjen. Lige nedenfor hvert Par Kloder gaaer en Fure hen til et Hul paa Kroppen, og saadant et Hul har den paa hver af Siderne. Opflippes samme med en Sax, sees indenfor 2 jevnstids siddende bruffagtige Blade, et Par Linier lange, jevnsmale tynde og i begge Ender ovale, som synes at være Giellerne. Andre Indvolde mærkes kun lidet Tegn til. I Bagsiden sidder en blød Tap. Den er ellers meget slimig, saa den hænger fast til alt, hvad der rører den. Lagt i Søevand, bevægede den sig ikke, men var som død, lagt paa det tørre, bevægede den sig igjen. Paa Søndmør har jeg fundet den 2 gange i Seeyen, og paa Eger een gang i en Sax. Fig. 18. viser den i naturlig Størrelse.

Fig. 18.

Echinus.

109. Echinus cidaris, Echinus spinis obtusis Müll. Zoolog. prodr. p. 235. er Igelstjæret med de lange Pinde, som under Navn af Søe-Vindsviin sees aftegnet i Norges Nat. Hist. ad pag. 278.

Chiton.

110. Chiton fascicularis Muller Zoolog. prodr. p. 250. seer ud som Chiton punctatus, og af samme Størrelse, men har rundt om smaa korte og stivhaarede Børster eller Naste, i ved hver af Skjellenes Sider, foruden 2 endnu mindre foran. Den forreste Skjel er lidet indstaaen eller emargineret, ligesom paa Chiton punctatus.

Lepas.

111. *Lepas testa compressa*, septemvalvis, stipite lamelloso †, er af Skikkelse som *Lepas aratif*. Men Liden, og sammensat af 7 Partee eller glatte Skiel, 6 paa hver Side, og 1 Kiøldannet i den nedre Rand, som tillige har en Indskærelse. Den anden Rand er tykkere og aaben, ved en Risse, som dog ikke strækker sig ganske hen til basis eller Støtten. Af de 6 Side-Skiel er det, som sidder yderst i Spidsen, det største. Den korte Stift eller Stilk, den sidder fast til, er trind og rynket af mange beenagtige og paa hinanden liggende Lameller. Farven er hvid som Been. Fig. 20. forestil- Fig. 20.
 ler den i naturlig Størrelse.

Af disse har jeg fundet 5 Stykker siddende paa *Gorgonia Placomus*, den fortjener derfor at kaldes *Lepas Gorgoniae*. Jeg erindrer, at jeg engang sendte den med endeel andre testacea til Hr. Linne, hvoraf jeg slutter, at den findes anført i hans sidst udgivne System, eller andre hans Skrifter, som jeg ikke har.

Patella.

112. *Patella ungarica*, sneehvid, med 3 til 4 fasciæ eller Bænd, og mange, ikke meget kiendelige, Strimer paa langs. Spidsen er krum, sammenrullet, og tillige noget henvendt til venstre Haand. Mine Exemplarer ligne Kleins Tegning fuldkommelig. *Ostracolog. Tab. 8. Fig. 10.* men ere dobbelt saa store. Jeg har den med endeel andre Svæskiel fra de Norske Nordlande.

Helix.

113. *Helix vivipara*, ganske liig de gule og brunnringede Havsnegle (*Helix pomatia* †), men langt større, og ellers af en tynd og brunn Skal, med viid Nabning. Den er ellers kun rar at see.

114. *Helix testa plana umbilicata*, anfractibus quinque, apertura rotunda †, er fuldkommen af Skabning og Størrelse som Kleins Tegning. *Ostr. Tab. I. Fig. 9*, dog mærkes ikke paa samme Tegning de mange fasciæ.

† Skal vel hede *nemorialis*, og er dog ogsaa denne ulig; den tilhører egentligen de sydlige ferske Vand, og er endog i Danmark saa sielden, at den ikkun i en Aas i Holland er mig forekommet.

fasciæ eller brune Tværlinier, som denne har paa alle 5 Ringene, over og under. Paa undre Side har den kun 1 Ring, med en stor Nable eller Hule i Midten, hvori Ringene paa øvre Side sees kiendelig. Alle Ringene ere rinde, og Nabningen rund; fundet paa raadne Træstammer.

Cypræa.

115. *Cypræa Pediculus*, ligner de saa kaldte Ormepander (*Cypræa caput serpentis*), som gemeentlig hænge i Strængene paa Huusklokker, men ikke større, end en stor Ert eller maadelig Bønne, den er overalt sribet paa tvært, som især mærkes paa begge Sider af Nabningen, der er ligesaa lang, som Skiellen selv; findes i temmelig Mængde ved de Norske Strande, men altid tomme.

Voluta.

116. *Voluta oliva*. Endskjønt den i Norg. Nat. Historie findes aftegnet blant andre Norske Havskiel (neml. den anden i sidste Rad fra venstre Haand), stod jeg dog meget i Tvivl, om den virkelig herde Norge til, hvorom jeg dog siden er bleven fuldkommen overbevist, da jeg fra mere end eet Sted har havt den blant andre Snegle fra de Norske Strande. Man finder den deels forslidt, deels glat og glindsende, med adskillige smukke Tegninger, ligesom paa chinesisht Porcellain, hvilket den ogsaa ligner i Glands og Glathed. Dog har jeg ikke havt dem uden tomme.

Strombus.

117. *Strombus pes Pelecani* *k*), som Linne' henregner til det Norske Havs Produkter, har jeg fra Nordlandene og flere Steder, skjønt temmelig forslidt. Den ligner ellers fuldkommelig Kleins Tegning *Ostrocol. Tab. 2. Fig. 42.* som meest nærmer sig til foransførte *Stromb. pes Pelecani.*

Buccinum.

118. *Buccinum*; *striis elevatis longitudinalibus*, *apertura ovali*. + Langagtig med pyramiddannet Top, og bestaaende af 6 Omdreielser. Den har kun ophøiede Striber paa langs, og en ovalangagtig Nabning med kort Kanal. Nogle af dem ere af en løs Kridmaterie, fordi den yderste Skorpe er afflidt, andre brune, og af en glat og haard Porcellain-Materie.

Var

k) Jeg har fundet den med Dyret i de Norske Fjorde, og anført den i prodr. p. 244.

Var' Kanalens Spidse indskaaen, kunde den let tages for min *Buccinum truncatum*. Act. Norveg. IV. Tab. 16. Fig. 26. Men dette mærkes her ikke ringeste Tegns til. Desuden er denne glat og glimdsende, men hiin mudderagtig og mørk. Den kunde kaldes *Buccinum pyramidale*, og forestilles i naturlig Størrelse Fig. 22.

Turbo.

Fig. 22.

119. Turbo, testa solida, margine columnari striato perforata +, en liden tyk og fast Skiel af 5 Omdreielser, som har en rund Abning, og en kiendelig Fure, med et opadgaaende Hul i Pilsens Rand. Af Farve er den hvid, dog de 4 øverste Omdreielser gemeenlig hvidere end Resten; findes ofte opkastet og tom paa Strandbredden ved Havet. Fig. 21. forestiller den i naturlig Størrelse.

Fig. 21.

120. Turbo, testa elongata, anfractibus tribus; apertura ampla ovali +. Den forrige temmelig liig, og omtrent af samme Størrelse, men mere langagtig med 3 Omdreielser, og en langagtig oval Abning, der indtager den største Deel af Skiellen; den er og langt tyndere og hvidere paa Skiellen end den forrige; findes ligeledes opkastet, blant Sand paa Strandbredden.

Tellina.

121. Tellina Balthica? er en liden flad, glat, fiir og giennemsigtig Skiel, af en oval trekantet Skabning, noget sribet paa tvært, med 4 til 5 vidt fra hinanden staaende Striber, indentil hvid, men udentil rød; ligner og planata, og er ved Søekysten almindelig, skjønt den kun antreffes i tomme Skaller, som og gielder om den efterfølgende.

122. Tellina carnaria? den forrige liig, men mere rund og lange tykkere, med ligesaadanne, men flere og kiendeligere Striber, den er inden og udentil rød, dog helst indentil.

Venus.

123. Venus castina, en middelmaadig stor, rund eller lidet trekantet, og ikke meget tyk Skiel, med hvasse Tværstriber, udenpaa har den en brun Hinde, som kan pilles af; findes kun tomme i Leer ved Strandbredden. See mere neden for No. 124.

124. *Venus literata*, er en rund Skiel af samme Størrelse, med fine og tette Tværstriber, har, ligesom forrige, en Hule neden for den tilbagebøiede Spidse, samt 3 Huler og 2 Tænder i Gængerne, ligesom hiin. Farven er hvid, med røde, skønt meest udslettede, Figurer, der see trekantede ud.

125. En anden mindre, men langt tykkere, falder her ogsaa, den er hiin fuldkommen lig i Gængerne, men mere ujevn udenpaa af sine dybe Tværstriber, og har en mere tilbagebøiet Spidse bagtil, samt en Række fine indhulede Punkter indvendig i Randen. Udentil er den noget brunn af de mange opadvendende brune Tænder, eller trekantede Figurer, som sidde derpaa. De høre ellers begge, Havet til.

Ostrea.

126. *Ostrea, testa tenui oblonga pellucida, valvulis altero lateri gibbis* †. *O. striata* Muller Zoolog. prodr. p. 247. er $4\frac{1}{2}$ Tomme lang, og 3 Tommer bred i forreste Kant, men kun 1 bagtil, derhos tynd og giennemsigtig, med saa fine og vidt fra hinanden staaende Tværstriber, der overføres af endnu mindre kiendelige og bølgaftige Linier paa langs. Bagtil har den paa den ene Side en rygagtig Dphsielse, hvorfra til hiin Side gaaer en Flade, som et Øre. Begge Skiellens Parter ere hinanden fuldkommen lige, og Farven hvid. Den optrækkes af de dybeste Fiorders Bund.

127. *Ostrea, testa rudi, radiis 30, squamis imbricatis scabra, auricula altera ciliato-spinosa* †. Om trent halv saa stor, som en Østers, har 2 ulige Øren, stribede paa tvært, og ved Roden af det store Øre ligesom Cavtænder, hvor og altid er en Abning, ved det at et Stykke af Øret paa den ene Side er ligesom afbrudt. Skiellen har 32 Striber paa langs, hvilke ved Randen har flade og ligesom Tegllagte Skiel. Farven er udentil mørk og grøn, men indentil violet. Optrækkes ligeledes af Fiordernes Bund.

128. *Ostrea pusio*? Om trent dobbelt saa stor, som Næglen paa en Tømmelfinger, har ujevne og rynkede Øren, og henved 40 fine Striber paa langs, som fortil ere tiørnede (*aculeatae*). Farven er udentil gul, indentil hvid. Inden i er Skiellen glat, undtagen i Kanten (*margo*), hvor den er stribet. Optrækkes med Coraller af Havbunden.

129. *Ostrea, testa uniaurita, striis interstitiisqve inæquali* †. Denne Søeskiel er meget ujevn, først derved, at den 2 gange falder af i Tykkelse,

te, eengang i Midten, og anden Gang tæt ved Kanden, dernæst af fine ulige Striber, da den har 5 meget tykke og opheiede Striber, med mange fine derimellem. Inden i sees for de opheiede Striber ligesaa mange dybe Furer. Øret er sribet paa tvært, og lidt tallet i Kanten. Den er uden Tvivl *Pecten 20 sulcatus* Muller Zoolog. prodr. p. 248. Sigt jeg har regnet omtrent dobbelt saa mange Furer som han.

130. *Ostrea, testa subnivalita, tenui pellucida, striis transversis scabris* +, kun $1\frac{1}{2}$ gang saa stor som en Negl, derhos tynd giennemsigtig og hornfarvet. Ørene ere af ulige Størrelse, og gjøre den bagtil ligesaa breed, som fortil. Tvarstriberne ere fine, og besatte med opheiede Punkter, som gjør dem skarpe at føle til, men ere dog hos mange lidet kiendelige, siden Skjellen altid er muddrig udenpaa. Oprækkes med Coraller af Havbunden.

Anomia.

131. *Anomia caput serpentis*, en ved Søekysten temmelig ofte forekommende Skjel, der er aflang, i bageste Ende tilspidset, og har sammesteds i den større Skjel, der strækker sig ud over den kortere, et Hul, hvorigennem den fæster sig til Biergene. For Kesten er den sribet paa langs, og smudsig hvid.

132. *Anomia testa orbiculari, striata, aculeata, nate recurva* +, uden Tvivl *aculeata* Mull. Zoolog. prodr. p. 249. er kun af Bidde som Halvparten af en Ert, ellers ret smul, paa øvre Side opheiet, med en tilbagebøiet Spidse, derhos dybt sribet paa langs, og imellem Striberne besat med Takker, som og sees rundt om Skjellens Rand. Dens undre Deel er meget tynd, og har en rund Abning henved Bagspidsen. Af Tierne-Kaderne ere 12 meest kiendelige. Den findes siddende paa Østers, og sees her forstørret Fig. 23.

Fig. 23.

133. *Anomia, testa ovata, altero latere gibba aculeata* +. Omtrent dobbelt saa stor, som et Knappenaals-Hoved, for Kesten oval eller aflang, oventil opheiet meest henved Gangerne, men neden under flad med et aflangt Hul. Ovenpaa, helst omkring Kanden, sees adskillige større og mindre Tierner, hvoraf dog de fleste synes afsvæve. Farven er heel hvid. Den findes siddende paa Coraller, og sees her Fig. 24. forstørret paa øvre og undre Side.

Fig. 24.

Erindr. Tenthredo No. 10. 3die Stykke, er den samme, som Hr. Prof. Fabricius beskriver Norske Reise S. 334. under det Navn Tenth. tristis. Han forbigaaer der at melde om dens primi segmenti abdom. linea alba, uden Tvivl fordi han har anseet den for noget tilfældigt, som den nok ogsaa er, ved det at Ringene paa dette Sted have skilt sig fra hinanden i Randen.

Fig. 1

